

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه آموزش و پرورش

(اندیشه‌های تعلیم و تربیت در مکتب‌های فلسفی)

پدید آورنده

دکتر ماشاءالله واشقانی فراهانی

(استادیار دانشگاه جامع علمی کاربردی)

ویراستار

سید رضا آقاپور مقدم

۱۳۹۳

سرشناسه	: واشقانی فراهانی، ماشالله، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: فلسفه آموزش و پرورش (اندیشه‌های تعلیم و تربیت در مکتب‌های فلسفی) / پدیدآورنده ماشالله واشقانی فراهانی؛ ویراستار سیدرضا آقاپور مقدم.
مشخصات نشر	: تهران: راز رضوان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۴۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۳۴-۱۰-۶ ریا ۲۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
عنوان دیگر	: اندیشه‌های تعلیم و تربیت در مکتب‌های فلسفی.
موضوع	: آموزش و پرورش — فلسفه — تاریخ
شناسه افزوده	: آقاپور مقدم، سیدرضا، ۱۳۱۲ - ، ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۱۲۷/۲ LA۲۱
رده بندی دیویی	: ۳۷۰/۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۵۸۴۳۳۴

انتشارات راز رضوان

وب سایت و فروشگاه اینترنتی: www.avayee.ir

نام کتاب:	فلسفه آموزش و پرورش (اندیشه‌های تعلیم و تربیت در مکتب‌های فلسفی)
تألیف:	ماشالله واشقانی فراهانی
ویراستار	سیدرضا آقاپور مقدم
صفحه آرایبی	معصومه خانی
طراحی جلد:	محمد سوری
ناشر:	راز رضوان
ناشر همکار	آوای دانش گستر
مدیر اجرایی و ناظر چاپ	مجتبی سوری
لیتوگرافی	مهرشاد
نوبت و سال چاپ:	نخست ۱۳۹۳
چاپ و صحافی:	کهنمویی
شمارگان:	۵۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۷۶۳۴-۱۰-۶
بها:	۲۰۰۰۰ تومان

انتشارات آوای دانش گستر: تهران، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، بین خیابان دوازده فروردین و

فخر رازی، ساختمان ظروفچی، طبقه دوم، واحد ۵، تلفن: ۶۶۴۹۲۹۳۴-۶۶۴۸۳۰۳۰

انتشارات راز رضوان - خیابان شهید استاد حسن بنا (مجذبه جنوبی، خیابان شهید برادران میرعلی اکبری،

پلاک ۶۹، تلفن: ۸۸۴۱۵۹۱۳

کلیه حقوق و امتیاز این کتاب برای مؤلف محفوظ می‌باشد و هرگونه استفاده، تکثیر و غیره بدون اجازه مؤلف و ناشر ممنوع می‌باشد و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۷
فصل ۱: مفاهیم، تعاریف و مبانی.....	۹
(آ) مفهوم و تعریف فلسفه.....	۹
(ب) موضوع فلسفه.....	۱۲
(پ) کارهای مهم فیلسوف.....	۱۴
(ت) مسئله‌های برجسته فلسفه.....	۱۹
فصل ۲: مفهوم آموزش و پرورش و رابطه آن با فلسفه.....	۶۵
(آ) مفهوم و تعریف آموزش و پرورش.....	۶۵
(ب) هدف‌های آموزش و پرورش.....	۷۲
(پ) رابطه فلسفه با آموزش و پرورش.....	۷۴
فصل ۳: اندیشه‌های تعلیم و تربیت ایده‌آلیسم.....	۹۰
(آ) تصورگرایی (ایده‌الیسم) و آموزش و پرورش.....	۹۰
(ب) نظریه‌های پرورشی مکتب‌ها.....	۱۳۰
فصل ۴: اندیشه‌های تعلیم و تربیت واقع‌گرایی.....	۱۳۶
واقع‌گرایی (رنالیسم).....	۱۳۶
نامداران واقع‌گراها.....	۱۳۶
(آ) ارسطو (۳۲۲-۳۸۴ پ م).....	۱۳۶
(ب) واقع‌گرایی مذهبی توماس آکویناس (۱۲۷۴-۱۲۲۵ م).....	۱۴۵
(پ) واقع‌گرایی (رنالیسم) نو.....	۱۵۱
۱- فرانسیس بیکن (۱۶۲۶-۱۵۶۱ م).....	۱۵۱
۲- تجربه‌گرایی کلاسیک لاک.....	۱۵۱
۳- واقع‌گرایی الفرد نرث وایتهد (۱۹۴۷-۱۸۶۱).....	۱۵۸
۴- واقع‌گرایی (رنالیسم) برتراند راسل.....	۱۶۱
۵- معرفت‌شناسی واقع‌گرایی (رنالیسم).....	۱۶۶
۶- ارزش‌شناسی واقع‌گرایی (رنالیسم).....	۱۶۶
۷- هدف‌های آموزش و پرورش رنالیستی.....	۱۶۷
۸- مدرسه واقع‌گرایی (رنالیستی).....	۱۶۸
۹- برنامه درسی واقع‌گرایی.....	۱۶۸

۱۰- روش‌های تدریس.....	۱۶۸
فصل ۵: اندیشه‌های تعلیم و تربیت ناتورالیسم.....	۱۷۲
طبیعت‌گرایی (ناتورالیسم).....	۱۷۲
۱- معرفت‌شناسی طبیعت‌گرایی.....	۱۷۳
۲- ارزش‌شناسی طبیعت‌گرایی.....	۱۷۴
۳- آموزش و پرورش از دیدگاه طبیعت‌گرایی.....	۱۷۴
۴- هابز (۱۶۷۹-۱۵۸۸م).....	۱۷۴
۵- دیدگاه هربرت اسپنسر.....	۱۷۵
۶- ژان ژاک روسو.....	۱۷۸
۷- پایدارگرایی (نظریه تربیتی معاصر).....	۱۸۳
۸- هدف تعلیم و تربیت طبیعت‌گرایی.....	۱۸۸
۹- معلم طبیعت‌گرایان.....	۱۸۹
۱۰- روش‌های تدریس.....	۱۸۸
۱۱- برنامه درسی.....	۱۸۸
فصل ۶: اندیشه‌های تعلیم و تربیت پراگماتیسم.....	۱۹۲
عمل‌گرایی (پراگماتیسم).....	۱۹۲
۱- اصول فلسفه عمل‌گرایی (پراگماتیسم).....	۱۹۷
۲- معرفت‌شناسی عمل‌گرایی (پراگماتیسم).....	۱۹۷
۳- هدف‌های آموزش و پرورش عمل‌گرایی (پراگماتیسم).....	۱۹۸
۴- معلم عمل‌گرایی (پراگماتیسم).....	۲۰۰
۵- پیشرفت‌گرایی برنامه پرورشی پراگماتیسم.....	۲۰۱
فصل ۷: اندیشه‌های تعلیم و تربیت اگزیستانسیالیزم.....	۲۰۶
هستی‌گرایی (اگزیستانسیالیزم).....	۲۰۶
آ) فلسفه هستی‌گرایی (اگزیستانسیالیزم).....	۲۰۶
هستی‌شناسی (وجودگرایی).....	۲۰۸
۱- سورن کی‌یرکگارد.....	۲۱۰
۲- کارل یاسپرس.....	۲۱۲
۳- ژان پل سارتر.....	۲۱۴
۴- مارتین هایدگر.....	۲۱۷
۵- فردریک نیچه.....	۲۱۸

۲۲۰	ب) فلسفه آموزش و پرورش از دیدگاه وجودگرایی
۲۲۳	۱- معرفت‌شناسی اگزیستانسیالیزم
۲۲۳	۲- روان‌شناسی اگزیستانسیالیزم
۲۲۴	۳- هدف آموزش و پرورش
۲۲۵	۴- روش‌های تدریس
۲۲۵	۵- برنامه درسی
۲۲۶	پ) انسان‌گرایی برنامه عملی آموزش و پرورش اگزیستانسیالیزم
۲۲۷	۱- مربیان انسانگرا
۲۲۹	۲- معرفت‌شناسی انسان‌گرایی
۲۲۹	۳- نظریه ارزشی انسان‌گرایی
۲۳۰	۴- آموزش و پرورش نظر انسان‌گرایی
۲۳۱	۵- هدف‌های آموزش و پرورش
۲۳۳	۶- مدرسه انسان‌گرایان
۲۳۴	۷- روش‌های تدریس
۲۳۶	فصل ۸: اندیشه‌های تعلیم و تربیت پست مدرن
۲۳۶	مدرنیته و مدرنیسم
۲۳۶	ویژگی‌های نوگرا و نوگرایی
۲۳۷	۱- مفهوم پست مدرن و پست مدرنیسم
۲۳۹	۲- ویژگی‌های اساسی اندیشه پست مدرن
۲۴۱	۳- بازی‌های زبانی و کثرت فرهنگی
۲۴۵	۴- ویژگی‌های فناوری در عصر پست مدرن
۲۴۷	ب) آموزش و پرورش از دیدگاه پست مدرن
۲۴۸	۱- مختصات آموزش و پرورش پست مدرن
۲۵۰	۲- ویژگی هدف‌های آموزش و پرورش پست مدرن
۲۵۱	۳- نقش زبان در پست مدرن
۲۵۱	۴- ویژگی معرفت‌گرایی پست مدرن
۲۵۲	۵- ویژگی آموزش و پرورش پست مدرن
۲۵۴	فصل ۹: اندیشه‌های تعلیم و تربیت بودیسم
۲۵۴	آ) فلسفه پرورشی بودا
۲۵۸	ب) از لحاظ جنسی

۲۶۲	پ) آیین تائو (لائوتسه).....
۲۶۴	ت) اندیشه ژاپنی.....
۲۶۸	فصل ۱۰: اندیشه‌های تعلیم و تربیت اسلامی
۲۶۸	آ) تربیت اسلامی اسلامی.....
۲۷۰	۱- هستی‌شناسی اسلامی.....
۲۷۱	۲- عالم غیب و شهادت.....
۲۷۲	۳- بزرگی جهان هستی.....
۲۷۳	۴- عالم‌های وجود.....
۲۷۵	۵- لوح و قلم.....
۲۷۶	۶- ویژگی‌های همگانی جهان هستی.....
۲۷۸	۷- قانون‌مندی جهان.....
۲۷۸	۸- موجودات جهان غیب.....
۲۸۲	۹- جهان طبیعت.....
۲۸۵	۱۰- هدایت موجودات.....
۲۸۷	۱۱- رابطه خدا و انسان.....
۲۸۹	ب) فلسفه تربیت اسلامی.....
۳۰۰	پ) مکتب‌های پرورشی اسلامی.....
۳۰۰	۱- پرورش اسلامی نقل‌گرایان.....
۳۱۰	۲- پرورش اسلامی عقل‌گرایان.....
۳۱۴	۳- پرورش اسلامی گرایش کلامی (خواجه نصیرالدین).....
۳۲۱	۴- تربیت اسلامی گرایش کارکردگرا (ابن خلدون).....
۳۳۰	۵- گرایش صوفیانه در پرورش اسلامی (مولوی).....
۳۳۸	کتاب‌نامه.....

باسمه تعالی

پیش‌گفتار

با سلام

هدف‌های آموزش و پرورش هر جامعه‌ای تابعی از مجموعه معارف و ملاحظات فکری، باوری، علمی، اجتماعی و فرهنگی آن جامعه است که بی‌شک نظریه پرورشی مربیان و فیلسوفان در این باره تأثیرهای بزرگی بر نهادهای آموزشی دارد که در این میان احکام ارزشی و اخلاقی و دینی اثرگذارترین آن‌ها است که مبنای این احکام در حقیقت به‌عنوان فلسفه آموزش و پرورش در میان درس‌های پرورشی از منوال بالایی برخوردار است. بررسی‌های فلسفی بخش مهمی از دانش پرورشی را رقم می‌زند که دانستن آن برای معلمان، مربیان و برنامه‌ریزان آموزشی درس که به‌عنوان صاحب‌نظران آموزش و پرورش به‌عنوان درسی در رشته‌های علوم پرورشی و برخی از رشته‌های دانشگاهی دیگر در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد هم‌چنین پرورش معلم ارایه می‌شود.

کتاب مورد نظر حاصل تدریس مؤلف در چند سال در دانشگاه‌ها در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد است که به‌صورت گردآوری و تکمیل شده و بر مبنای سر فصل‌های درسی دانشگاهی تهیه و تنظیم شده است که در آن اندیشه‌ها، نگاه‌ها و نظریه‌های پرورشی مکتب‌های فلسفی مهم در قالب مسئله‌های اساسی مکتب‌های فلسفی و رویکردهای پرورشی آن‌ها و چگونگی دیدگاه آن‌ها درباره معلم با برنامه درسی و موضوع‌های آموزشی بیان شده است:

ویژگی برجسته کتاب پیوستگی میان نظریه‌های فلسفی و اندیشه‌های پرورشی آن‌ها مربوط است که با رویکرد تحلیلی به‌صورت منظم و عینی مطرح شده است. صرف نظر این ویژگی ساختار کتاب نوعی است که در هر فصل دیدگاه مکتب فلسفی به‌گونه مفصل درباره آموزش و پرورش بیان شده است و مفروضات پرورشی با رویکردهای هر مکتب فلسفی به دقت بیان شده است.

فصل ۱: مفهوم فلسفه و موضوع‌های مهم فلسفه اشاره شد. فعالیت‌هایی که فیلسوفان در زمینه فلسفه انجام می‌دهند مورد بررسی قرار گرفته است و بُعدهای ذهنیت فلسفی و معرفت‌شناسی از دیدگاه فیلسوفان شرح داده شده است.

فصل ۲: رابطه فلسفه و آموزش و پرورش و ارتباط مبنای هستی‌شناسی و هدف‌های پرورش اشاره شده و نقش فلسفه در زمینه‌های پرورش بررسی شده است.

فصل ۳: اندیشه‌های تعلیم و تربیت (ایده‌الیسم) و روش‌های پرورشی و برنامه‌های درسی آن‌ها مطرح شده است.

فصل ۴: اندیشه‌های تعلیم و تربیت واقع‌گرایی (رنالیسم)

فصل ۵: اندیشه‌های تعلیم و تربیت طبیعت‌گرایی

فصل ۶: تعلیم و تربیت عمل‌گرایی

فصل ۷: اندیشه‌های تعلیم و تربیت هستی‌گرایی و ماهیت برنامه‌های درسی و روش‌های پرورشی آن‌ها مورد گفت‌وگو قرار گرفته است.

فصل ۸: اندیشه‌های تعلیم و تربیت پست مدرن و تأثیر آن در آموزش و پرورش معاصر بررسی شده است.

فصل ۹: اندیشه‌های تعلیم و تربیت بودیسم

فصل ۱۰: اندیشه‌های تعلیم و تربیت اسلامی

در پایان از زحمات‌های ویراستار محترم سید رضا آقاپور مقدم و هم‌چنین سرکار خانم معصومه خانی که کار پر زحمت حروف‌چینی و صفحه‌آرایی این کتاب را به عهده داشتند سپاسگزارم.

ماشاله واشقانی فراهانی

۱۳۹۳